

Opvallende waarnemingen april-juni 2008

Peter Spierenburg

Nieuw natuurgebiedje De Watersnip

Afgelopen voorjaar heeft de gemeente Noordwijk de aanleg van het natuurgebiedje 'De Watersnip' afgerond. Dit gebiedje ligt in de zuidwesthoek van Polder Hoogeweg, langs het fietspad langs de Maandagse Wetering. Vanaf een uitkijkbult, vlakbij waar vroeger de vogeltoren van de vereniging stond, is het nieuwe gebiedje goed te overzien. Door het afgraven van grond is er een 'plas-dras' situatie ontstaan. Langs de slikrandjes kunnen steltlopers voedsel zoeken. Vooral in de trektijd zijn er steltlopers te verwachten, maar ook de Grutto's en Tureluurs uit de aangrenzende Polder Hoogeweg bezoeken het gebiedje regelmatig. Om het ook voor broedvogels interessant te maken, is een schelpeneilandje aangelegd.

Openingsceremonie Watersnip. foto: Jan Jacobs

De Watersnip is dit voorjaar meteen door vogels in gebruik genomen. Een pionier als de Kleine Plevier weet dit soort gebiedjes snel te ontdekken. Er hebben twee paartjes gebroed.

Op 8 juni werden er in totaal 4 vliegvlugge jongen gezien. Op het schelpeneiland zat een paartje Visdieven, dat minimaal één jong groot heeft weten te brengen. Broedgevallen van Bergeenden in Polder Hoogeweg zijn de laatste jaren schaars. In mei zat er opeens een paartje met jongen in De Watersnip.

Het was niet duidelijk of deze in het gebiedje zelf hebben gebroed of elders in de polder. In elk geval paste de Bergeend goed in het rijtje met Kleine Plevier en Visdief, allemaal pioniers die houden van slikkige gebiedjes met weinig begroeiing. Met

verder nog broedgevallen van Kievit, Wilde Eend en Meerkooet heeft het gebiedje zich dit jaar boven verwachting ontwikkeld. We kijken nu reikhalzend uit naar de najaarstrek van steltlopers; voldoet het ook aan hun wensen?

Het blijft tenslotte een klein gebiedje met een fietspad er vlak langs. In elk geval zal het zeker de moeite zijn er af en toe eens te gaan kijken.

Ook op de website www.strandloper.nl zullen we de ontwikkelingen bijhouden, met een lijst van waargenomen vogelsoorten.

Waargenomen vogelsoorten 'De Watersnip' t/m/ juni 2007

Soort	Maximum aantal	
Nijlgans	2	
Bergeend	8	
Krakeend	4	
Wilde Eend	5	Broedend
Aalscholver	1	
Blauwe Reiger	1	
Scholekster	2	
Kleine Plevier	8	Broedend
Kievit	6	Broedend
Watersnip	16	
Tureluur	3	
Witgat	2	
Oeverloper	2	
Kokmeeuw	50	
Stormmeeuw	9	
Zilvermeeuw	2	
Kleine Mantelmeeuw	1	
Visdief	3	broedend
Meerkooet	2	broedend
Waterhoen	1	
Witte Kwikstaart	1	

Scholeksters op daken

Als onderdeel van het broedvogelonderzoek heeft SOVON elk jaar een vogelsoort extra in de belangstelling staan. Dit jaar was 'het jaar van de Scholekster'. De Scholekster neemt landelijk af en er is geprobeerd meer te weten te komen over de huidige aantallen, maar ook over de overleving van de jonge Scholeksters. Een bijzonder verschijnsel, waar landelijk niet zoveel over bekend is, is het broeden op daken. In Nederland wordt steeds meer oppervlakte ingenomen door stedelijk gebied, dus de vraag of Scholeksters daar kunnen overleven is zeker interessant. Dat ook in onze omgeving

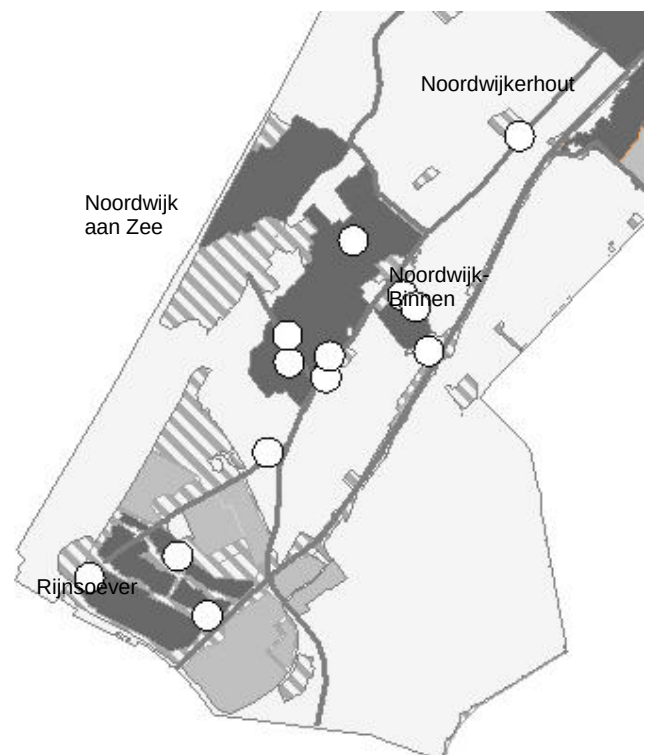
Scholeksters op daken broeden, is al heel lang bekend. Veel mensen weten ook wel een vaste stek, waar jaarlijks Scholekster hun jongen grootbrengen. Om een enigszins compleet beeld te krijgen, is een oproep in de email groep gedaan om in kaart te brengen waar de paren zitten en zo mogelijk ook of ze succesvol zijn.

In totaal werden er op deze manier 12 paren gelokaliseerd. De meldingen kwamen uit de bebouwde kom van Noordwijk, uit Rijnsoever in Katwijk en de directe omgeving daarvan. Behalve van een paar op Teylingen college locatie Leeuwenhorst zijn er van Noordwijkerhout geen gegevens, hoewel ook daar ongetwijfeld paren zullen broeden in de bebouwde kom. Bij Scholeksters op daken is het vaak moeilijk om te zien of ze uiteindelijk succesvol zijn. Dat er jongen zijn, is vrij makkelijk vast te stellen. De oudervogels zoeken voedsel in de omgeving, vaak in plantsoentjes en wegbermen, en vliegen daarmee dan naar het dak om de kleine jongen te voeren. Dit was dit jaar bijvoorbeeld mooi te zien bij de rotonde Beeklaan/Herenweg, waar een oudervogel af en aan vloog met regenwormen die hij of zij op het grasveldje bij de Beeklaanflat ving. Op een gegeven moment lukt het de oudervogels blijkbaar niet meer voldoende voedsel aan te voeren. De jongen springen dan van het dak, nog voor ze vliegvlug zijn. Ze houden zich dan op onverwachte plekken op, zoals onder struiken in tuinen waar ze zich verstoppen. Zo liep er op 9 juni een jonge vogel op straat op het Westeinde in Noordwijk-Binnen. Op 6 juni zaten er drie jongen in een aantal keurige tuintjes in Rijnsoever, afkomstig van het dak van het Andreacollege. Vooral aan de rand van het dorp is te verwachten dat de oudervogels met de halfwas jongen naar het open buitengebied trekken. Het grootste deel van de broedgevallen vindt dan ook in de rand van het dorp plaats, tot een paar honderd meter van open (bollen)land. Ongetwijfeld is de sterfte onder de jonge Scholeksters hoog als ze eenmaal van het dak af zijn. Zo waren de vogels op de Pollux in Rijnsoever dit jaar niet succesvol. Er werden twee dode jongen op straat gevonden. Vooral het verkeer vormt een bedreiging. Ook katten zullen hun tol eisen, zeker onder de vogels die zich in tuinen ophouden.

Vergelijken we de vastgestelde broedgevallen met die van de volledige inventarisatieronde van 20 jaar geleden, dan is het aantal op daken broedende vogels toegenomen. In het buitengebied is er, net als elders in Nederland, een sterke afname van Scholeksters: ca. 10 % in bollenland en ca. 50 % in grasland. Landelijk bedraagt de afname ook ca. 50

%. Zijn de dorpen en steden dan de redding van de Scholeksters? Dat is de vraag. Het gaat om een klein aantal vogels, maar bovendien is niet duidelijk of het werkelijk zoveel voordeel heeft op daken te broeden. Het is weliswaar een veilige plek voor het nest en de kleine jongen, maar zo gauw de jongen 'de straat' op gaan, lopen ze grote risico's. Misschien is het wat biologen een 'ecologische val' noemen: het lijkt aan het begin van het seizoen een aantrekkelijk gebied om zich te vestigen, maar aan het eind van het seizoen is het niet meer geschikt, zodat de broedpoging alsnog mislukt. Aan de andere kant zijn Scholeksters vogels die lang leven en het geduld kunnen opbrengen te wachten op de enkele jaren dat alles mee zit. Dan komen er wellicht toch genoeg jongen groot om de dakbroedende populatie in stand te houden. Al met al een interessante vogel, dicht bij huis te zien en wellicht leuk om de komende jaren eens op te letten: overleven de jonge Scholeksters hun avontuur in het dorp.

Dakbroedende Scholeksters in 2008 (totaal = 13)

Bedreigde vogelsoort boven zee

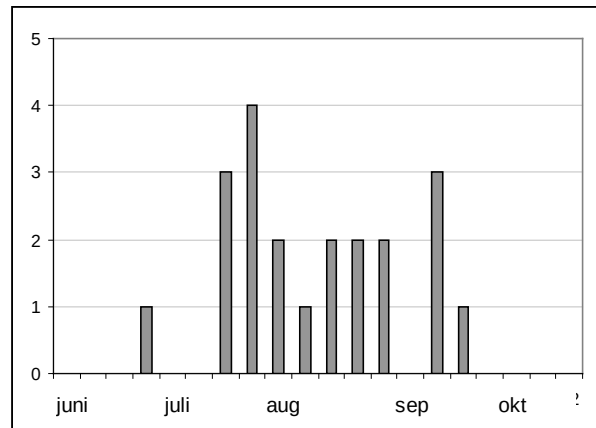
Als klein land aan de rand van een groot continent kent Nederland weinig vogelsoorten die op de rode lijst van wereldwijd bedreigde vogelsoorten voorkomen. Bij 'wereldwijd bedreigd' denken we eerder aan soorten van het tropisch regenwoud die slachtoffer worden van ontbossing of soorten met een verspreidingsgebied zo klein als één eiland.

De Vale Pijlstormvogel staat op die rode lijst en wel in de meest kritieke categorie. Het is een soort die zo maar binnen enkele tientallen jaren uit zou kunnen sterven. De Vale Pijlstormvogel broedt in de westelijke Middellandse Zee. De resterende populatie van 4000-4800 vogels gaat sterk achteruit. De soort heeft last van predatie van de nestplaatsten door katten en ratten en heeft, net als veel albatrossoorten, te lijden van de zogenaamde long-line visserij. Na de broedtijd trekt een deel van de pijlstormvogels naar de Atlantische kust van Spanje.

Daarvan zwerft een deel verder noordelijk uit tot in de Noordzee. Zo is de soort een enkele keer ook in Noordwijk te zien. De Vale Pijlstormvogel heeft daarbij alles wat andere pijlstormvogels niet hebben: te zien in de zomer, ook bij rustig weer, vaak niet al te ver uit de kust en eerder laat dan vroeg in de ochtend. Helaas is het een zeldzame

soort, dus het is wel een kwestie van geluk of veel doorzettingsvermogen. In de figuur is te zien dat juli en augustus de maanden zijn voor deze soort. Jelle van Dijk zag er in het afgelopen kwartaal één op 23 juni. Een bijzondere waarneming want dit is één van de vroegsten die ooit in Nederland is gezien.

Waargenomen Vale Pijlstormvogels langs de Noordwijkse kust per week (totaal = 23)

Lezing van Kester Freriks over zijn laatste boek: De valk.

woensdagavond 15 oktober 20.00uur

Kester Freriks is romanschrijver, dichter en essayist en al sinds zijn vroege jeugd gefascineerd door vogels. In september verschijnt zijn boek *De valk. Over valkerij en wilde vogels*, een roman en biografie over de snelste vogel ter wereld, de Slechtvalk (*Falco peregrinus*). Het boek stelt actuele vragen aan de orde over de verhouding tussen mens en natuur. Ook is *De valk* een liefdesverklaring: 'Valken zijn de engelen van de lucht.'

Op 15 oktober geeft Freriks een lezing over zijn boek in het Jan Verweij Natuurcentrum. De lezing wordt georganiseerd door Boekhandel van der Meer samen met de Openbare Bibliotheek Noordwijk. Aanvang is 20.00 uur.

Neem voor meer informatie, contact op met boekhandel van der Meer (071-3613073) of de Bibliotheek in Noordwijk (071-3611710).

